

HÍRLAP

A TÁRSADALMI ELLENŐRZŐ TÁJÉKOZTATÓ TÁRSULÁS
INGYENES KIADVÁNYA. MEGJELNIK BÁTASZÉK, BÁTAAAPÁTI, CIKÓ,
FEKED, MÓRÁGY, MÖCSÉNY, ÓFALU, VÉMÉND TELEPÜLÉSEKEN

A TETT elfogadta a költségvetési előterjesztést

BÁTAAAPÁTI A Társadalmi Ellenőrző Tájékoztató Társulás (TETT) idén február 15-én 11 órától tartotta legutóbbi ülését Bátáapátiban, a Községháza tanácskozótermében.

Az ülés résztvevőit Krachun Szilárd köszöntötte, a TETT elnöke ismertette a napirendi pontokat

Első napirendi pontként Krachun Szilárd, a TETT elnöke tartott beszámolót az elmúlt ülés óta történt eseményekről. Egyebek mellett elmondta, hogy a TETT éves támogatási szerződésének aláírása részéről megtörtént 2022. február 10-én Budapesten az Innovációs és Technológiai Minisztériumban. A támogatási szerződések az államtitkár aláírása után lépnek életbe. Ezek alapján készülnek majd a települések számára az éves támogatási alszerződések.

A második napirendi pont keretében döntött a plénum a 2022. évi TETT költségvetés elfogadásáról. A TETT társulás idén is ugyanazt a támogatási összeget kapta, mint tavaly, azaz 471 millió 614 ezer forintot. Ebből az összegből a társulás közös költsége 35 millió forint, míg a társulás tagjai között – a TETT vonatkozó társulási megállapodás szerint – 436 millió 614 ezer forint osztható fel. A résztvevők megvitatták a 2022. évre szóló költségvetési előterjesztést és azt egyhangúan elfogadták.

A társulás tagjai tavaly év végén megkapták a TETT településen 2021. októberében végzett közvélemény kutatás eredményeit. Azzal együtt, hogy a közvélemény kutatás eredményei jók voltak, továbbra is van tennivaló a lakosság naprakész tájékoztatásában, ami a TETT legfontosabb feladata.

Végezetül a 2022. évi rendezvényeket beszélték meg a jelenlévők. Az RHK Kft. idén Nyílt Napot szervez Bátáapátiban, az NRHT telep parkolójában. A gyermeknappal egybekötött rendezvény május 21-én várja a TETT társulásban résztvevő tagtelepülések lakosságát, illetve az érdeklődőket. A látogató központ is nyitva tart. A rendezvényhez a TETT is segítséget ad, anyagi támogatást nyújt.

A TETT társulási Tanácsa kijelölte az idei TETT-re Kész Nap időpontját és helyszínét, ennek a rendezvénynek június 10-én Véménd ad otthont.

Kinyitotta kapuját a városban a Német Ház

BÁTASZÉK Ünneplés körülmények közepette zajlott le Bátaszéken az összefogással megújított Német Ház átadása.

Potápi Árpád János, a Miniszterelnökség nemzetpolitikáért felelős államtitkára arra mutatott rá, hogy Bátaszék történelméhez mindig is szervesen illeszkedett a németek kultúrája, hiszen az itt élő nemzetiség meghatározó szerepet töltött be a település életében.

Az eseményen elhangzott, hogy a beruházás alapját a Miniszterelnökség egyházi és nemzetiségi kapcsolatokért felelős államtitkárságának 20 millió forintos támogatása tette lehetővé, amely kiegészült a Bátaszéki Német Nemzetiségi Önkormányzat 5 millió forintos támogatásával és a Bátaszéki Német Nemzetiségi Egyesület befektetett munkájával. A technikai eszközök és a berendezési tárgyak megvásárlását a Német Szövetségi Belügyminisztérium a Magyarországi Németek Országos Önkormányzatán keresztül 4,5 millió forinttal támogatta. Bátaszék város vezetése is a jó cél mellé állt azzal, hogy a ház tulajdonjogának átruházásával lehetővé tette az egyesületnek a pályázaton való elindulást.

– A ház egyharmadának rendbetételével elkészültünk – ezt már Horváth István országgyűlési képviselő tette hozzá beszédében –, a fennmaradó kétharmadhoz közel 100 millió forint szükséges. Azt tudom vállalni, hogy ha rajtam és a képviselő-társaimon múlik, akkor a következő két évben előteremtjük ezt a 100 millió forintot.

A rendezvényen Tircsi Richárd, az egyházi és kulturális kapcsolatokért felelős államtitkárság főosztályvezetője, dr. Gerner Zsuzsanna tisz-

A ház átadásán a Bátaszéki Heimat Német Nemzetiségi Táncscsoport ifjúsági csoportja lépett fel – Fotó: Makovics Kornél

teletbeli német konzul, Ritter Imre német nemzetiségi országgyűlési képviselő, Mancz József, az országos német önkormányzat kulturális bizottságának elnöke, dr. Bozsolik Róbert polgármester és Kardos Gábor, a helyi német egyesület elnöke is szólt a hallgatóságához.

Mauthner Ilona

Piros után zöld lámpát kapott a költségvetési tervezet

BÁTASZÉK Első körben hosszas vitát követően sem tudtak megegyezni a bátaszéki önkormányzat képviselői a költségvetésről. Az előterjesztésről a következő, rendkívüli ülésen született konszenzusos döntés.

A bátaszéki testület a költségvetés első fordulójának tárgyalásakor
Fotó: Ócsai Krisztina

A február 15-i testületi ülésen a képviselők nem értettek egyet többek között abban sem, hogy idén a civil szervezeteket pénzügyileg nem tudja támogatni az önkormányzat.

Dr. Somosi Szabolcs alpolgármester immár huszadik alkalommal tárgyalta a költségvetést, de elmondása szerint ilyen helyzetre még nem volt példa. A bevételi források mellett a megszorítások következményeként az idei évben nemhogy stagnálást, de valószínűleg visszaesést kell majd tapasztalni a város fejlődésében. Ugyanakkor dr. Puskás Imre képviselő úgy vélte, hogy a tavalyi évhez képest kapott magasabb állami támogatás mellett az önkormányzat a kötelező feladatvállalásait megfelelően el tudja majd látni, és a tavalyi megkapott több mint

100 millió forintból sikerül végül a kövesdi bekötőutat is felújítani. Dr. Bozsolik Róbert polgármester kifejezte reményét, hogy miképpen tavaly, úgy a 2022. év második felében is érkezhetnek olyan plusz források a településre, amelyek lehetővé teszik a mostani, szűkös költségvetés kiegészítését.

A testület végül is ezen a tanácskozáson nem fogadta el a költségvetést. A polgármester külön kérte: mindenki készítsen tervet, konkrét javaslatot arra vonatkozóan, hogy miképpen lehetne úgy finomhangolni az egyes pénzügyi tételeket, hogy az mindenkinek megfelelő és mihamarabb elfogadható legyen. Valamint ismét felhívta a testület figyelmét a konstruktivitásra, amely alapja a közös és célravezető munkának.

A megoldást a március 2-án megtartott rendkívüli ülés hozta meg. A képviselők ez alkalommal is nyugtázták, hogy az összeállított költségvetés egyensúlyban van, a bevételek és a kiadások főösszege egyaránt 1 milliárd 543 millió 805 ezer forint.

– Ugyanakkor két kompromisszumos, belső átcsoportosításokkal járó megoldás született – adott tájékoztatást dr. Bozsolik Róbert.

– A testület a költségvetésen belül két és félmillió forintos keretet biztosított a bátaszéki civil szervezeteknek. A képviselők arról is döntöttek, hogy néhány rendezvény költségét átcsoportosítják. Nevezetesen a Bátaszéki Bornapokra, illetve a Népcsoportok Utcafesztiváljára szánt összeg a költségvetésen belül az ukrán háborús helyzet okozta menekültválság kezelését szolgálja. Tehát ha városunknak lennének feladatai a menekültek befogadásával kapcsolatban, akkor ez az elkülönített keret, ez a mintegy tízmillió forintos céltartalék rendelkezésre áll. Mindebből az következik, hogy az utcafesztivál teljes egészében elmarad, a bornapok helyett pedig egy kisebb nagyságrendű szüreti vigadalmat tervezünk, melyre meginvitáljuk Besigheim és Nagysalló testvértelepüléseinket is. Ezen változtatások nyugtázásával a költségvetési tervezetet a testület egyhangúlag elfogadta.

Ócsai Krisztina, Szeri Árpád

Bemutakoztak a busók birodalmában

MÓRÁGY A mohácsi sokácok messze földön ismert népszokása a busójárás. Idén egy TETT-es település is képviseltette magát rendezvényen.

A mórággyi néptáncosok a szemerkélő eső ellenére is remekeltek

A Mórággyi Német Nemzetiségi Néptáncgyűttes felnőtt csoportja is bemutatkozott a Mohácsi Busójárásán. A csapat első alkalommal kapott meghívást a város hagyományos, nemzetközi hírű, maskarás télűzőjére. Donáth Csaba egyesületi elnök elmondta, hogy a mórággyiak két helyszínen léptek fel. Először a Selyemgyár Kulturális Negyed színpad előtti betonos részén, majd a Széchenyi téri főszínpadon. Mindkét helyszínen szép sikert aratott a repertoár, azaz a Brenneri táncok, valamint Mórággyi táncok. Előbbi Brieber István, utóbbi Glöckner János koreográfja.

A bemutatkozás végeztével a szervezők töltött káposztával, pörkölttel, kaláccsal és finom borral vendégelték meg a csoportot.

Napelem enyhíti az energia éhséget

MŐCSÉNY Közel 106 millió forintot tesz ki Mőcsény idei költségvetésének főösszege. Ebből jelentős tétel, 25 716 000 forint a TETT támogatás.

Krachun Elemér polgármester elmondta, hogy meglehetősen feszített a költségvetés, tehát ezen a téren sajnos most sem lehet tágas mozgástérrel számolni.

– Ezzel együtt is bízom abban, hogy minden kötelezettségünknek eleget teszünk az összes számla időarányos, maradéktalan kiegyenlítésével – fejezte ki reményét a település vezetője.

Lesz is hova utalni összegeket, hiszen Mőcsényben a közeljövőben több olyan beruházás is kezdődik, melyhez tetemes önerőt is tervezett az önkormányzat. A polgármester a sort a művelődési házzal kezdte, az épületben fűtés korszerűsítés, belső felújítás, főzőhelyiség, konyha kialakítása valósul meg. Ehhez a jelentős munkához a Magyar falu program (MFP) pályázatán nyert 25 millió forintnak köszönhetően foghatnak hozzá a kivitelezők, a tervek szerint március közepén.

A következő komoly feladat az egyébként irigylésre méltóan jól kialakított vegyesbolt energetikai korszerűsítése lesz. Erre a néhány elemében már útjára is indított fejlesztésre azért van szükség, mert – mutatott rá Krachun Elemér – elég sok pénzt kell kiadni a villanyszámlára. Ez nem is meglepő, hiszen az üzletben a termékek

Fotó: Makovics Kornél

egy részét a frissesség, minőség megtartás miatt állandóan hűteni kell, ez pedig nem olcsó mulatság. A gondon jól érzékelhetően segíteni fog a létrehozandó napelem rendszer. Ugyanakkor a kedvezően elbírált, közel 8 millió forint hozzáadással járó MFP-s pályázat lehetőséget biztosít a munkabérekhez való járulék hozzájárulásra és a recept nélküli gyógyszerek forgalmazására is.

A BM-hez benyújtott, ugyancsak sikeres pályázat révén április hónaptól megújulhat a Szentháromság szobor körüli teljes faluközpont. A polgármester hangsúlyozta, hogy ráfér a rendezés erre a részre, úgy a külső rendbehozása, mint a közlekedés biztonsága miatt. A 15 millió forintos pályázati forráshoz Mőcsény 30 százalék önerőt tesz hozzá.

Fontos lépések a Paks II. projektben a létesítés megkezdéséhez

PAKS Újabb fontos engedélykérelmeket nyújtott be a hatóságnak a Paks II. Zrt. február elején. A társaság elvégezte a január végéig esedékes, létesítési engedélyhez szükséges hiánypótlást is. Lenkei István vezérigazgató azt mondta, ezek a lépések szükségesek voltak még ahhoz, hogy a létesítés fázisába lépjenek.

Készül az új atomerőmű felvonulási területének legnagyobb létesítménye, a két csarnokból álló, tízezer négyzetméter alapterületű acélüzem komplexum. Körülötte több mint tucatnyi építmény kivitelezése van különböző fázisban. Február elején az építési-szerelési bázis újabb öt létesítményére vonatkozóan kapta meg az építési engedélyt a Paks II. Zrt. – A teljes építési terület majdnem 80 hektár, ennek mintegy fele a felvonulási terület. Itt nyolcvan létesítmény készül az egyszerű gépkocsiparkolótól az említett csarnokig, ahol az építkezéshez szükséges acélszerkezeti elemeket készítik el és gondoskodnak azok korrózióvédelméről – részletezte Eck József programigazgató. Hozzátette: mivel több ezer köbméter betonra lesz szükség, betonüzem is épül, illetve lesznek még nagy kapacitású raktárépületek a villamos, gépészeti, irányítástechnikai berendezések

számára, valamint nagyfelületű tárolóterületek, ahol a csomagolt, dobozolt berendezéseket helyezik majd el a beépítés előtt.

Eck József felhívta a figyelmet arra, hogy a műszaki ellenőrzés nagyon fontos szerepet játszik a Paks II. projektben. – Természetesen a fővállalkozónak is kell műszaki ellenőrzést végeznie, a magyar jogszabályok ugyanakkor előírják az engedélyes, azaz a Paks II. Zrt. számára, hogy a magyar szabályozásoknak megfelelő szinten ellenőrizze a kivitelezés folyamatát és ebbe vonja be az OAH-t mint hatóságot. Ez azt jelenti, hogy a helyszíni munkavégzés során úgynevezett ellenőrzési, megállási pontokat jelölünk ki, és a hatósággal együtt kontrolláljuk, hogy megfelel-e a munkavégzés az előírásnak – hangsúlyozta.

Ezt a feladatot a Paks II. Zrt. Program Igazgatósága végzi, ehhez rendelkezésre áll a szükséges szakembergárda. Az előkészítést, az engedélyezési dokumentáció készítését pedig a Műszaki Igazgatóság, valamint az Engedélyezési és Felügyeleti Igazgatóság munkatársai végezték, húzta alá Lenkei István. A Paks II. Zrt. vezérigazgatója arról is beszámolt, hogy az ötös blokk nukleáris szigetének hat épületére vonatkozó engedélykérelmet eljuttatták az OAH-hoz február első napjaiban, illetve elkészült az olvadékcspada dokumentációja is. – Az Országos Atomenergia Hivatalra most nagy munka vár, mert egy sor fontos engedélykérelem van az asztalán. 2021 végén a résfal építésére, talajszilárdításra, a reaktortartályok gyártására és az ötös blokk reaktorépületének építésére vonatkozó kérelmeket is benyújtottuk – vette sorra. Lenkei István arról is beszámolt, hogy a létesítési engedélyezéshez kapcsolódó, január végéig esedékes hiánypótlási feladatokat határidőre elvégezték. – Fontos leszögezni, hogy az OAH egyetlen olyan aspektust sem azonosított, ami megkérdőjelezte volna, hogy biztonságos atomerőművet építünk – emelte ki. Hozzáfűzte: meg fog történni a cég szükségszerű belső átszervezése is, hiszen hamarosan már nem az előkészítés, hanem a létesítés koordinálása lesz a feladatuk.

Lenkei István és Eck József a felvonulási területen

Önök kérdezték, avagy ezek a kérdések a közelmúltban lebonyolított

TETT TELEPÜLÉSEK A Nemzeti Radioaktív Hulladék-tároló (NRHT) térségében élő lakosok is feltehetik kérdéseiket a Radioaktív Hulladékokat Kezelő Kft. (RHK Kft.) megbízásából 2021-ben elvégzett közvélemény-kutatás során.

Az 1000 fő személyes megkérdezésével lefolytatott felmérést a Kutatópont Kft. végezte. A kutatásban szereplő témakörökről és a kedvező eredményekről az RHK Kft. beszámolt Elektronikus Hírlevelében, honlapján, valamint a térség tájékoztatási és ellenőrzési feladataiért felelős Társulás kéthavonta megjelenő újságjában is.

– Mint ahogy arról tájékoztattuk a lakosokat, a közvélemény-kutatás során nem csak Társaságunk tett fel kérdéseket, hanem a résztvevők is élhettek ezzel a lehetőséggel. Minden kérdést nem tüntetünk fel egyesével, mert sok az átfedés, éppen ezért tematizáltuk és így választuk meg azokat – mutatott rá Honti Gabriella, az RHK Kft. Kommunikációs Osztályának vezetője.

A résztvevők is élhettek a kérdés lehetőségével – mondta Honti Gabriella

Környezet ellenőrzés

Mint bármely párbeszéd esetén, amelyet a lakosokkal folytat a Társaság, úgy a közvélemény-kutatás folyamán is a leggyakoribb kérdések a tároló biztonságos üzemelésének szavatolását firtatták. Nem csak társadalmi elvárásként jelenik meg az igény a biztonságos üzemelésre, hanem az atomtörvény is leszögezi: „Az atomenergia alkalmazása során a biztonságnak minden más szemponttal szemben elsőbbsége van”. Ezt az igényt csak megfelelően kialakított környezetellenőrző monitoringrendszer működtetésével, az eredmények feldolgozásával, értékelésével és bemutatásával lehet elégtételt tenni.

A monitorozás alapvető célja, hogy információit szolgáltatson a létesítmény környezetében zajló természetes és mesterséges folyamatokról, kellően részletes ismeret biztosítson ezen folyamatok hatásának alakulásáról, mértékéről, a kibocsátási határértékek teljesítéséről és a tároló működéséhez kapcsolódó esetleges környezetterhelésről, ezen belül kiemelten a telephely sugárzási viszonyairól.

Mesterséges folyamatok

A környezetellenőrzési monitoring rendszer egyik célja a tároló létesítéséhez, üzemeléséhez, lezárásához kapcsolódó különböző emberi beavatkozások, tevékenységek hatásainak ellenőrzése. Ennek keretében a környezetellenőrző rendszernek folyamatosan adatot kell szolgáltatnia a tervezett tevékenység egyes fázisaihoz kötődő környezeti állapotváltozásokról (megismerés). Ezzel egyrészt lehetővé válik a környezeti modellek, előrejelzések megbízhatóságának ellenőrzése, másrészt lehetőséget biztosítanak a gyors beavatkozásra, a kedvezőtlen folyamatok elhárítására, sőt megelőzésére is (előrejelzés) az esetleges kedvezőtlen hatások vagy állapotváltozások észlelése esetén.

Természetes folyamatok

A monitoring rendszer másik célja a természetes környezeti folyamatok hatásainak vizsgálata a tervezett tevékenységünkre. Ki kell tudni szűrni azon természetes folyamatokat, melyek a tevékenység működését kedvezőtlenül befolyásolhatják, a normál üzemmenetet gátolhatják, vagy megnehezíthetik. Ez fontos, mert azt is igazolhatja, hogy a környezetben fellépő állapotváltozás nem valamely a tárolóban végzett tevékenységből adódik, hanem természetes folyamatok eredménye, vagy a kettő együttes hatása.

A radioaktív hulladék-kezeléssel foglalkozó létesítmények monitoring rendszere a tároló életciklusához (kutatáshoz, létesítéshez, üzemeltetéshez, lezáráshoz) igazodik. A különböző életciklusokban más terület kerül a környezet ellenőrzési rendszer fókuszába.

A kutatási fázis során a monitoring rendszer üzemeltetésének célja a környezetben zajló folyamatok megismerése, a biztonsági értékelésekhez szükséges adatok biztosítása. Ezen mérési eredmények megalapozzák a környezeti hatásvizsgálat elkészítését, valamint viszonyítási alapul szolgálnak a későbbi fázisok (létesítés, üzemeltetés, lezárás) eredményeinek összehasonlításához.

A tárolók létesítésével járó beavatkozások jelentősen megváltoztathatják a természete-

tes környezetet. A megfigyelések ebben a szakaszban elsősorban az emberi beavatkozások hatásainak nyomon követésére és az esetleges kedvezőtlen változások korai megismerésére irányulnak.

Kibocsátási korlátok

Az üzemeltetés már nem jár további beavatkozásokkal a térségre vonatkozóan, így a monitoring-tevékenység feladata: a lakosság és a környezet védelmének bemutatása, a telephely műszaki védelmének ellenőrzése, a kibocsátási határértékek betartásának igazolása (igazolás), az esetleges kibocsátások észlelése, szükség esetén az azonnali beavatkozások megtétele és a döntések meghozatalának megalapozása. Az üzemeltetés fázisa információt szolgáltat a lezárás utáni időszak környezet ellenőrzési programjának elkészítéséhez. A tárolók lezárásához igazolni kell a sugárvédelmi biztonság teljesülését. Ebben az időszakban történik a telephelyi létesítmények egy részének felszámolása, más részének végleges lezárása, a terület további használatának kialakítása. A lezárás a tároló életciklusában egy rövid ideig tartó tevékenység, de kiemelt hatása miatt külön kell kezelni.

Az NRHT környezetében végzett monitoring azt mutatja, hogy a tárolóra megszabott szigorú radioaktív anyag kibocsátási korlátok folyamatosan, maradéktalanul teljesülnek. Az NRHT teljesíti a hatóságilag előírt környezet- és kibocsátás-ellenőrzési, valamint sugárvédelmi feladatait, és eleget tesz bejelentési kötelezettségeinek is. Ezt a független hatóságok rendszeres vizsgálatai is megerősítik.

Hasznos a térségnek

A feltett kérdések jelentős része azt firtatja, hogy milyen haszna, előnye van a lakóknak a tároló üzemeléséből, valamint szembetűnő, hogy sokan a tároló üzemeltetőjétől, az RHK Kft.-től várnak jelentős beruházásokat a térségben.

Az RHK Kft. nonprofit szervezetként a radioaktív hulladék-kezelés ellátásához szükséges feladatait a Központi Nukleáris Pénzügyi Alapból (KNPA) finanszírozza, amelynek kezelője az Innovációs és Technológiai Minisztérium. A Társaságnak így nincs lehetősége a lakosság életkörülményeit fejlesztő beruházások megvalósítására. Ennek ellenére a térségnek számos, igen jelentős haszna van a tároló működéséből, hiszen 1998 óta támogatási összeget kapnak, akkor még a földtani kutatásnak, ma már az NRHT működésének köszönhetően – jelenleg a KNPA-ból, évi több mint 470 000 000 Ft-ot. A tá-

foglalkoztatták a lakosságot közvélemény-kutatás alkalmával

A Nemzeti Radioaktív Hulladék-tároló Bataapáti-ban. A helyszín kiválasztása szakmai szempontok és társadalmi elfogadás alapján történt

mogatást a Társadalmi Ellenőrző Tájékoztató Társulás (TETT) kapja az ITM jóváhagyásával és az RHK Kft. közreműködésével. A Társulás tagtelepülései (Bataapáti, Bataaszék, Cikó, Feked, Mórág, Mócsény, Ófalu, Véménd) döntenek arról, hogy milyen arányban osztják fel egymás között a támogatási összeget. Mindebből valósítják meg a tájékoztatási, ellenőrzési kötelezettségüket, amelyet vállalnak, valamint felhalmozásra (beruházásokra) és működésre (pl. önkormányzati üzemeltetési költségek finanszírozása) is fordíthatják az összeget – minden település saját maga dönti el, hogy milyen arányba használja fel céljaira a támogatást.

Telephely kiválasztás

Olyan, rég nem hallott kérdés is felbukkant a felmérés során, amely azt feszegeti, hogy miért pont oda került a tároló, ahova. A válaszhoz közel 30 évet kell visszautazni az időben, hiszen 1993-ban az Országos Atomenergia Bizottság javaslata alapján Nemzeti Célprojekt megnevezéssel telephely-kiválasztási program indult a Paksi Atomerőműben keletkező kis és közepes aktivitású radioaktív hulladékok végleges elhelyezésének megoldására. A fokozatos megközelítés elve szerint a kutatás országos szűréssel kezdődött, majd a legtöbb alkalmasnak tűnő telephelyet tartalmazó tájegységen (a Mezőföldön és környezetében) regionális szűréssel folytatódott – mindkettő kizárólag írászta-

melletti munkával, meglévő adatok alapján. 1995-ben az érintett önkormányzatok előzetes hozzájárulását kérték a terepi kutatás megkezdéséhez a területen. 1996-ban három település (Udvari, Diósberény és Bataapáti) egy-egy kutatófúrás mélyült. Udvariban és Diósberényben felszíni tároló, Bataapáti-ban közepes mélységű felszín alatti létesítmény kialakításának lehetőségét vizsgálták. A lehetséges telephelyeket többféle szempont (földtani megfelelés, műszaki kialakíthatóság, megközelíthetőség, társadalmi elfogadottság stb.) figyelembevételével értékelték, és ez alapján Bataapáti térségét, azaz a Mórággyi-rög gránitjának ÉK-i részét jelölték ki, mint a kis és közepes aktivitású radioaktív hulladékok felszín alatti végleges elhelyezésre esetleg alkalmas, további kutatásra érdemes területet.

1997 elején Bataapáti határában kezdődött meg a telephely részletes vizsgálata és értékelése. A felszíni földtani kutatás 2003-ban fejeződött be. Az addig képződött hatalmas mennyiségű adat, eredmény, információ integrált értelmezését tartalmazó kutatási zárójelentés készült, amely alapján a Magyar Geológiai Szolgálat Dél-dunántúli Területi Hivatala elfogadta a telephely földtani alkalmasságát.

Társadalmi elfogadás

2005-ben Bataapáti képviselőtestülete kezdeményezésére véleménynyilvánító népsza-

vazást tartottak a községben. Magas (75 százalékos) részvétel mellett a szavazók több mint 90 százaléka egyetértett azzal, hogy Bataapáti-ban radioaktív hulladék-tároló létesüljön. A Kormány kezdeményezésére a magyar Országgyűlés 2005. november 21-én megadta az előzetes, elvi hozzájárulását Bataapáti közigazgatási területén, a földtanilag már alkalmasnak minősített területen a radioaktív hulladék-tároló létesítését előkészítő tevékenység megkezdéséhez. Az országgyűlési határozatot a jelenlévő képviselők döntő többsége (339 fő, 96,6 százalék) támogatta.

A tároló telephelyének kiválasztásában a fentiek alapján a szakmai szempontok mellett a társadalmi elfogadás aspektusa is kulcsszerepet játszott, így a Nemzeti Radioaktív Hulladék-tároló egy földtanilag alkalmas közetben, a biztonság elsődlegességét szem előtt tartva, a helyi lakosság támogatása mellett valósulhatott meg.

A MúzeumiX elnevezés utal az évfordulóra

PAKS Az idei esztendő különleges év az Atomergetikai Múzeum (AEM) háza táján, ugyanis idén már tíz éve annak, hogy megnyitotta kapuit az országos szakmúzeum.

Több mint kétezer tárgy alkotja a múzeumi gyűjteményt
Fotó: Szabó Márta

Ha az üzemtörténeti gyűjteményt a kezdetektől kísérjük figyelemmel, akkor érdekes történetekkel és még egy kerek évfordulóval találkozhatunk. Harminc éve, 1992-ben indult ugyanis a múzeum létrehozásának előkészítő munkája. Beregnyei Miklós – aki jelenleg az Atomergetikai Múzeum üzemtörténész munkatársa – nevéhez kapcsolódik

az Atomerőmű című vállalati újságban megjelent közlemény, amely egy üzemtörténeti gyűjtemény kialakítását célozta meg.

A gyűjtőmunkának további apropót adott az is, hogy 1992-ben lett tízéves a Paksi Atomerőmű első blokkja, amely jeles évforduló kapcsán tartott ünnepségek sorában egy kiállítás is szerepelt, csak-hogy ahhoz előbb tárgyakat kellett találni. Így történt, hogy a keresgélés közepette egy raktárban rábukkant Miklós bácsi például egy falárára is, ami egy nagy titkot rejtett, egészen pontosan az atomerőmű alapkövét.

2012. március 7-én pedig megnyitotta kapuit a nagyközönség előtt az AEM, amelynek gyűjteménye átlépte immár a bűvös kétezres számot is. Akár a harminc-, akár a tízéves évfordulót nézzük, kínálkozik az alkalom a hetedhét országra szóló ünneplésre, ezért ismét együttműködik a múzeum a Paks FM-mel, és nyomozós-kincskereső játékokat tervez márciusra.

A különböző paksi helyszínek kiválasztásának is szimbolikus jelentősége lesz, az egyes pontokon elhelyezett nyomok pedig lefedik majd mind a múzeum online, mind pedig az offline tevékenységeit. Így segítség lehet a rejtély megoldásához a Facebook, a YouTube, a honlap vagy épp egy-egy hagyományos AEM-es rendezvény helyszínének ismerete, úgyhogy érdemes lesz nyitott szemmel járni Paks utcáin, mert a helyes megfejtést beküldők közül a rádió nyertest is sorsol majd.

A hagyományos rendezvények sorában a Teller Ede vetélkedő is a küszöbön áll, így a májusi tudományos spartakiád iránt érdeklődők lassan izzíthatják fizikatudásuk legjavát, de még ha korainak tűnik is, a Múzeumok Éjszakája országos rendezvény helyi programjának szervezése is tervezési fázisban van már. Minden érdeklődőt szeretettel vár a programokra az AEM idén is!

Ha megszűnik a pandémia, megélénkülhet a partnerség

ÓFALU A járványveszély a partnertelepülési kapcsolatokat is megnehezítette. Ófalu sem fogadhatja már egy jó ideje sem Unterschleissheim, sem pedig Nieder-Liebersbach küldöttségét.

Bechli Erzsébet polgármester elmondta, hogy a legutóbbi önkormányzati ülésen szó esett a hagyományos Falunap és az ugyancsak komoly múltra visszatekintő Tűzoltónap idei megtartásának lehetőségéről.

– Korábban, mármint a pandémia előtt, mindkét rendezvényünkön gyakorta megjelentek a vendégek német testvértelepüléseinkről – folytatta a polgármester. – Ez most is így lenne, amennyiben a járványveszély megszűnik. Már érkezett hozzánk erre vonatkozó értesítés német barátainktól.

A település vezetője pontosan fogalmazott, ugyanis Ófalu esetében a partnerségi viszony jóval túlmutat a hivatalos jellegen és kifejezetten baráti. Ezt Bechli Ádámné, a Nieder-Liebersbach községgel a kapcsolatot még 1989-ben kiépítő Ófalu Baráti Köre Egyesület tagja is megerősítette.

– Látni kellene, mennyire örülnek a testvértelepülési németek, amikor Ófaluba látogatva a helybeli lakosok, főleg az idősebbek már az utcán is régi ismerősökként köszöntik őket, néhányukat nevükön szólítva, természetesen németül – irt le egy jellemző életképet Bechli Áadámné. – Ez a közvetlenség, ami Németországban már nem mindegyütt általános, nagyon tetszik nekik.

Azt pedig Bechli Erzsébet is megjegyezte, névrokonával egybehangzó módon, hogy az ófalusi ételek, italok egyenesen lenyűgözik a német vendégeket. Nem véletlenül lett kedvenc helyszín Ófalu pincseora, ahol a helyi szalámira, sonkára, tejföllel kevert túróra remekül csúszik a finom bor.

– Jól megértjük egymást – jelentette ki Bechli Áadámné és megállapítása, túlmutatva az emberi tényezőt, kétszeresen is igaz. Miután kifogástalanul beszéli az ófalusi németet, azt is nyugtázta Nieder-Liebersbachban, hogy a partnertelepülés lakossága hasonló nyelvjárást használ.

Szó szerint betekinthezünk az ófalusi székbe

Négyes Tímea munka közben

Orvosolni kívánják a rendelő gondját

MÓRÁGY Több fontos beruházással kapcsolatban is döntött legutóbbi ülésén Mórágynak önkormányzata. Sokat hoznának a pályázati nyereségeket.

Glöckner Henrik polgármester lapunknak adott tájékoztatójában a sort a Petőfi Sándor utcai, felújításra váró úttal kezdte. Itt, egy sikeres BM-es pályázatnak köszönhetően legkésőbb ez év nyarára elkészül az első ütem, azaz a régi betonozott szakasz egy része aszfalt réteget kap. Az önkormányzat a munka folytatása érdekében pályázatot nyújtott be a Magyar falu program idevágó, belterületi utakra vonatkozó kiírására. Tette ezt annak reményében, hogy sikerrel jár és a megnyert támogatást felhasználhatja a Petőfi Sándor utca felső szakaszának felújítására, maradéktalanul rendbe hozva a község ezen részét.

A Szabadság utcai járda felújítása egy ugyancsak megcélzott BM-es pályázati forrásból valósulhatna meg. Ennek az utcának egyes szakaszai a korábban elvégzett munkákból adódóan jó állapotban vannak, ám úgy háromnegyed része, mintegy hatszáz méter továbbra is rendezésre vár.

A testület tagjai egyetértettek abban, hogy az orvosi rendelő gondja is mielőbbi megoldást igényel. A létesítmény tetőszerkezete a lécek szétmállása miatt megcsúszott, ezt a veszéllyel fenyegető állapotot az MFP-hez beadott pályázat kedvező elbírálása után

lehetne orvosolni. A statikai helyreállítás mellett a rendelkezésre álló pénzből jutna a tető hőszigetelésére, nyílászáró cserére, valamint külső és belső festésre.

A tavaly megnyert MFP-s pályázati forrás felhasználásával a tervek szerint idén márciusban folytatódik a kultúrház renoválása. Az újabb fázisban a nagyterem kerül sorra, valamint a hozzá kapcsolódó vizesblokk, teljes átépítéssel, korszerűsítéssel, a higiénés követelményeknek való maximális megfeleléssel. Utóbbi munkára az önkormányzat részben önerőt, részben TETT-es támogatást fordít. Akárcsak a fűtés modernizálására úgy, hogy a rendszer – mely kap egy komoly kárzást is – később az egész épületben bármikor bővíthető legyen. Ugyancsak önerős és TETT-es anyagi fedezettel kezdődik el a Mórágynál áthaladó patak mederkoztatása, az iskola melletti szakaszon. Az ülésen arról is szó esett, hogy Mórágynak falugondnoki buszra pályázott, élve a Magyar falu program adta lehetőséggel.

Néhány kisebb beruházással kapcsolatos előterjesztés is a plénum elé került, úgy mint például az emlékművek, valamint a templom díszkivilágítása. A templom esetében célszerű megvárni a pályázati támogatásból megvalósítandó külső felújítást, hogy az épületre megszépült mivoltában áradjon a fény. Arról is döntés született, hogy a község vállalja Szilágyi Mihály Mórágyról szóló kéz-

Glöckner Henrik polgármester az orvosi rendelő épületénél
Fotó: Mucska Melinda

iratának, valamint a Németországban élő Glöckner Péter mórágynak népszokásokat bemutató kéziratainak nyomdába adását. A két helytörténész egymáshoz kapcsolódó, egymást kiegészítő monográfiája egy kötetben jelenne meg.

Tavasztól csöveket fogad be a fekedei föld

FEKED Történetének legjelentősebb beruházása kezdődik hamarosan Fekeden. Március 9-én, szerdán a munkaterület átadással startol a szennyvízcsatorna hálózat kiépítése. A részletekről Tillmann Péter polgármester tájékoztatta lapunkat.

– A kivitelezés költsége 287 millió forint, de ehhez hozzá kell számolni több, tetemes összeget kitevő járulékos kiadást – mondta a település vezetője.

– Mostani számításaink szerint a teljes beruházás úgy 320–330 millió forint körül fog megállni.

A község egy vidékfejlesztési pályázaton nyerte azt a támogatást, mely a beruházás gerincét képezi. Ehhez a pénzhez járul az a 10 százalékos önerő, amit a lakosság hozzájárulásával lehet előteremteni. Ez azt jelenti, hogy a rákötés egy szennyvízcsatorna csatlakozási pontra 200 ezer forintba kerül.

– A hálózat kiépítési programot már öt-hat évvel ezelőtt meghirdettük – folytatta a polgármester. – A csatlakozási ponthoz rendelt összeget akkoriban is 200 ezer forintban maximáltuk. Tehát az akkor meghatározott árhoz képest nem kell többet fizetni. A megtérülés, számításaink szerint, egy év alatt megtörténik. A csatlakozási arány egyébként meghaladja a 90 százalékot.

A beruházás részleteiről nemrég lakossági fórumon kaphattak tájékoztatást a helybeliek. A kivitelezés egyebek mellett munkagépek tevékenységével, föld kitermeléssel, csövek szállításával, fektetésével és még jó néhány más feladattal jár. A fekedieknek tehát a korábbiakhoz képest – legalábbis átmenetileg – mozgalmasabb időszakban lesz osztályrészük.

– Igyekszünk mindenre úgy odafigyelni, hogy a beruházás senkinek ne okozzon kellemetlenséget, vagy ha mégis ez történik, akkor a mértéke csekély legyen – jelentette ki Tillmann Péter. – Például a reggel kiásott árkokat estére mindenütt betemetik az építetők.

Fekede területén hamarosan elkezdődik a csatornahálózat fektetése

A jelenlegi tervek szerint, amennyiben nem következik be csúszás, a csatornahálózat június végére mindenütt fedettségű lesz. A szennyvíz tisztító telep várhatóan augusztus-szeptember hónapban készül el és ekkor megkezdődhetnek a lakossági rákötések és beindulhat a próbaüzem.

Az időben visszatekintve az nyugtázható, hogy az 1990-es önálló önkormányzatiság megvalósulásakor Fekeden nem volt semmilyen földalatti vezeték. Nemhogy gáz-, de még vízvezeték sem. A napjainkig eltelt időszakban nagyot változott ez a helyzet. A falu komfortossá vált és most, a szennyvízcsatorna hálózat megvalósításával magáénak mondhatja az összkomfortos minősítést.

Pályázati forrásból újul meg az összekötő út

CIKÓ Jó hírről adott tájékoztatást Molnár Józsefné, Cikó polgármestere. A község önkormányzata a Vidékfejlesztési Program keretében közel 290 millió forintot nyert a Cikó-Mócsény összekötő út burkolatának felújítására.

– Ideje volt ennek a pályázati sikernek, hiszen az összekötő út meglehetősen rossz állapotban van – mondta Molnár Józsefné. – Repedések, kátyúk, sőt, kisebb gödrök nehezítik a közlekedést. A több mint két kilométeres szakasz rendbehozatala, az ilyenkor végrehajtandó adminisztratív tennivalók, például közbeszerzés kiírása után kezdődhet el. Azaz, a munka startja nagy valószínűséggel legkorábban nyáron lesz. A felújítás várhatóan az év végéig be is fejeződik.

Az önkormányzat jelentkezett a Magyar falu program (MFP) kiírásaira is. Tette ezt abban a reményben, hogy így – kedvező elbírálás esetén – valóra válhat a Petőfi Sándor utca egy részének felújítása. Ugyancsak hasonló a terv az iskola és a könyvtár közötti utca járdájával. A megvalósítandó fejlesztések listáján szerepel még az óvoda renoválása, a létesítmény hőszigetelése, valamint tetőszerkezetének felújítása. Utóbbi munka vár a Tájházra is, ebben az esetben a pályázó a Cikói Hagyományörző Egyesület volt.

Molnár Józsefné bizakodik, már csak azért is, mert az eddig pályázati sikereket tekintve a mérleg egész jó. Az elmúlt három évben közel 26 millió forint támogatást eredményezett a Magyar falu program. Ennek köszönhető egyebek mellett a temető korszerűsítése, mosdó, valamint két urnafal építése is. Ugyancsak az MFP révén valósulhatott meg az óvodai játszóudvar fejlesztése. 2019-ben pedig a Terület- és Településfejlesztési Operatív

A művelődési ház átadása tavaly nyáron. Bíró Sándor, Orbán Attila, Molnár Józsefné, Potápi Árpád János és Zsalakóné Studer Krisztina

Program adta meg azt a közel 55 millió forintot, melyből tavaly a művelődési ház kívül-belül megújult és megvalósult az energetikai korszerűsítése is. A létesítmény létrejöttét, az új kontos és tartalom kialakítását a mintegy hétmillió forintot kitevő TETT támogatás is segítette.

Tavaly egy BM-es pályázat is közel 20 millió forint hozzájárulással járt, így idén nyári határidővel részben megújulhat a Perczel utca. Idén ismét ebből a forrásból igyekszik meríteni az önkormányzat, folytatva ugyanebben az utcában a megkezdett munkát.

Ismereteket ad, segít az önfejlődésben és közösséget is formál a program

VÉMÉND A Véméni Egészségprogram 2020 őszén indult és bár a járványhelyzet némi fennakadást eredményezett, illetve korlátozott volt az események látogathatósága, a helybeliek köztudatában az eseménysorozat mégis állandósult.

Tavaly Tóth Andi is előadást tartott

A program ihletője Szalonna Zoltán, Véméni polgármestere, illetve felesége, Vereczkei Réka. A program tartalommal történő megtöltésében, elindításában és megvalósításában további önkéntes szervezők és „helyi hősök” vesznek részt, úgy mint Horváth Eteléné Zimmer Teri és Gász Dorina. Szük-

ségét érezte a falu előjáróságának egy része, hogy egy olyan platform jöjjön létre, mely elősegíti a település hosszú távú életképességét és fenntarthatóságát. A program egyfajta segítő, támogató, illetve ismeretterjesztő fórum, melyből saját testi-lelki-szellemi egészségéhez és fejlődéséhez tud meríteni az érdeklődő lakosság, de közösségformáló funkciója sem elhanyagolható. Az események lehetnek előadások, bemutatók, teregyakorlatok, kézműves foglalkozások, melyek során interaktív formában történik az ismeretterjesztés. Az előadások elsősorban – de egyáltalán nem kizárólag – a helyi lakosságnak és baráti köreinek szólnak, a cél pedig inkább egy családi, kölcsönhatásokban gazdag esemény, mintsem egy százfős, csarnokban tartott, kissé személytelen előadás – persze ettől sem zárkóznak el a szervezők. Az események túlnyomórészt hétvégén zajlanak, hogy a Véméni hazatérő családtagok és fiatalok is részt vehessenek a kistérségből érkező látogatókat is. A program keretében az egészséges életmód minden dimenzióját érintő előadásokon, beszélgetéseken, képzéseken vehetnek részt az érdeklődők. Helyből és az egész ország-

ból érkeznek egy-két havonta a különböző szakterületek előadói – a növénytantól a táplálkozástól át a filozófiáig. Tavaly Véméni látogatott többek között Polyák Ágnes gyógynövény-botanikus, dr. Csomai Zita homeopátiás orvos, Bóday Ádám kutató, Varga Csaba filozófus, Tóth Andi hulladékcsokeztési tanácsadó, a *Dobd ki a szemetest!* című könyv szerzője. A résztvevők bepillantást nyerhettek a homeopátiára, az életmentésre, a nyirokmasszázsra, a gyógygombákra, a pszichológiára, a vegyszermentes növénytermesztésre világába. Az idei program a helyi fiatalságot is szeretné megmozgatni a Véméni Általános Iskola együttműködésével szervezett eseményekkel. A látogatók az év első felében történelmi filmklub vetítésén vehetnek részt, kipróbálhatják továbbá a csikungót, bővíthetik ismereteiket a gyógynövények és a botanika terén. Emellett hulladékmentesítés és ökológiai témákban hallgathatnak előadásokat és ismerhetik meg a fenntarthatóság aktuális irányait, illetve egy csodálatos véméni levendulaültetvényen szüreltelhetnek és készíthetnek saját kezűleg natúr tisztító- és tisztálkodószereket. A programról bővebben Véméni Község honlapján lehet tájékozódni.